

Bruk av engelsk i industri og bygge- og anleggsvirksomhet

Innhold

1

Hovedfunn 3

2

Metode og utvalg 6

3

Tillitsvalgte: bruk av engelsk i industri og bygge- og anleggsvirksomhet 11

4

Tillitsvalgte og ledere om bruk av engelsk i industri og bygge- og anleggsvirksomhet 25

5

Vedlegg 31

1

Hovedfunn

Hovedfunn

Bruk av engelsk i industri og bygge- og anleggsvirksomhet

- 8 av 10 bedrifter i industrien benytter engelsk. Kun 5 av 10 bedrifter i bygge- og anleggsvirksomhet gjør det samme.
 - Jo større bedriften er, jo flere bedrifter bruker engelsk.
- 2 av 10 bedrifter i industrien har engelsk som offisielt arbeidsspråk. Nesten ingen av bedrifter i bygge- og anleggsvirksomhet har det samme.
- Bedrifter i industrien benytter engelsk klart mest i styrevirksomhet.
- Norsk språk dominerer i bygge- og anleggsvirksomheter.
- Effektiv ekstern kommunikasjon er den viktigste grunnen til at bedrifter i industrien og bygge- og anleggsvirksomheter benytter engelsk.
- Blant bedrifter i industrien er engelskbruken noe mer begrenset til personer i lederstillinger (30 % av bedriftene), sammenlignet med bedrifter i bygge- og anleggsvirksomhet (15 %).
- Det er først og fremst en mindre andel av de ansatte som må bruke engelsk muntlig og skriftlig i arbeidet.
- Andelen ansatte som blir berørt av at det benyttes engelsk i styret er størst i bedrifter som har utenlandsk eierskap eller som har norske bedrifter med søster- eller datterbedrifter i utlandet.

Hovedfunn II

Bruk av engelsk i industri og bygge- og anleggsvirksomhet forts.

- Halvparten av de tillitsvalgte i industribedrifter mener at bruken av engelsk skaper problemer i den interne kommunikasjonen.
- Rundt 4 av 10 tillitsvalgte i bygge- og anleggsvirksomheter mener at engelskbruken skaper problemer i den interne kommunikasjonen, og at engelskbruken går ut over den interne effektiviteten og helse, miljø og sikkerhet.

Tillitsvalgte og ledere om bruk av engelsk i industri og bygge- og anleggsvirksomhet

- Gitt forutsetningen om at tillitsvalgte og lederne vurderer samme type bedrifter, ser vi mindre forskjeller i vurderingen av engelsk språkbruk bedriftene.
- Det finnes likevel noen forskjeller:
 - Tillitsvalgte svarer at en større andel av de ansatte blir berørt av at det benyttes engelsk i styrevirksomhet, sammenlignet med ledernes vurdering av det samme.
 - Det virker også som at tillitsvalgte antar at en noe større andel av de ansatte må benytte engelsk muntlig.
 - De tillitsvalgte sier også at engelskbruken i noe mindre grad er begrenset til personer i lederstillinger, sammenlignet med ledernes svar.

2

Metode og utvalg

Metode

Bakgrunn og formål

- Språkrådet ønsker bedre forståelse for bruken av engelsk i norske bedrifter i industri og bygge- og anleggsvirksomhet.
- Denne undersøkelsen hadde to formål:
 1. Kartlegge bruken av engelsk, og engelskspråkets implikasjoner i bedrifter tilhørende industri og bygge- og anleggsvirksomhet.
 2. Se om tillitsvalgte og ledere har forskjellig syn på engelsk språkbruk, og implikasjoner av engelskbruken i de samme bransjene.

Ansvar

- Språkrådet er oppdragsgiver, og TNS Gallup har vært leverandør av denne undersøkelsen.
 - Kontaktperson i Språkrådet har vært seniorrådgiver Bjørg Nesje Nybø.
 - Kontaktperson i TNS Gallup har vært prosjektleder Joakim Wold Nylén
- Spørreskjemaet ble utviklet gjennom dialog mellom Språkrådet og TNS Gallup. TNS Gallup stod for gjennomføring og rapportering av undersøkelsen.

Metode II

Gjennomføring og målgruppe

- Undersøkelsen ble sendt ut til bedriftene 5. januar, og avsluttet 18. januar. Undersøkelsen ble sendt ut på e-post og ble gjennomført på internett.
- Målgruppen var tillitsvalgte i LO-forbundene Fellesforbundet og Industri og Energi, som jobber i bedrifter tilhørende industri og bygge- og anleggsvirksomheter.
- Totalt svarte 293 tillitsvalgte/bedrifter på undersøkelsen.

Utvalgsbase

- LO-forbundene overleverte adresselister til de tillitsvalgte for utsending av undersøkelsen.

Tolkning

- En hver utvalgsundersøkelse er beheftet med visse feilmarginer. Feilmarginene vil variere med utvalgsstørrelsen (antall intervju) , hvor stor populasjonen er (i dette tilfellet: alle bedrifter norsk næringsliv) og svarfordelingen. Jo nærmere svarfordelingen er 50/50, jo høyere er feilmarginene. Tabellen under kan være til hjelp for tolkning og generalisering av funnene.

Tabell: Feilmarginer i uendelighetsunivers

Størrelsen på feilmarginen i +/- prosentpoeng							
Antall enheter/Svar	50(50) %	40(60) %	30(70) %	25 (25) %	20(80) %	10(90) %	5(95) %
50	14,3	14,0	13,1	12,4	11,4	8,6	6,2
100	10,1	9,8	9,2	8,7	8,0	6,0	4,4
200	7,1	6,9	6,5	6,1	5,7	4,3	3,1
400	5,0	4,9	4,6	4,3	4,0	3,0	2,2
500	4,5	4,4	4,1	3,9	3,6	2,7	2,0
600	4,1	4,0	3,7	3,5	3,3	2,5	1,8
800	3,5	3,5	3,2	3,1	2,8	2,1	1,5
1000	3,2	3,1	2,9	2,7	2,5	1,9	1,4
1500	2,6	2,5	2,4	2,2	2,1	1,5	1,1

Utvalg og rapport

Representativitet

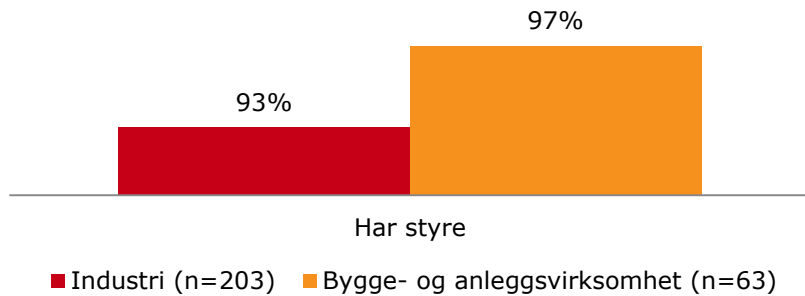
- I utsendingen ble det informert om at undersøkelsen omhandler bruk av språk i norske bedrifter. Dette kan ha en «rekrutteringseffekt», der bedrifter som anser undersøkelsen som mer relevant for sin egen bedrift har større sannsynlighet for å svare på undersøkelsen. Hvis dette er tilfellet er det vanskelig å korrigere for disse skjevhetene. Typen språk ble bevisst ikke flagget i invitasjonen til undersøkelsen (f.eks. «Undersøkelse om bruk av engelsk språk») for å forhindre denne rekrutteringseffekten.
- Utvalgslistene bestod av kontaktinformasjon til de tillitsvalgte, men ikke bedriftsinformasjon. TNS har derfor ingen mulighet til å si noe om svarene til de tillitsvalgte er representative bedriftene i bransjene med tillitsvalgte.

Rapporten

- I kapittel 3 presenteres resultatene for de tillitsvalgte. Resultatene er brutt ned på bransjene, samt bedriftstype og bedriftsstørrelse for begge bransjene samlet. Bransjenes utvalgsfordeling varierer sterkt etter størrelse og bedriftstype (som vi vet at har sammenheng med bruk av engelsk). På grunn av manglende informasjon om representativitet i bransjene må sammenligningen mellom bransjene tolkes som en indikasjon.
- I kapittel 4 sammenlignes svarene fra tillitsvalgte med lederens svar i samme bransjer (industri og bygge- og anleggsvirksomhet, samlet). Ettersom tillitsvalgte og ledere er spurt om språkbruk i forskjellige bedrifter må sammenligningen tolkes med varsomhet. Forskjeller og likheter kan begrunnes delvis metodisk, og delvis substansielt ettersom bedriftene er uavhengige av hverandre. Mer om dette i vedlegg: om representativitet.

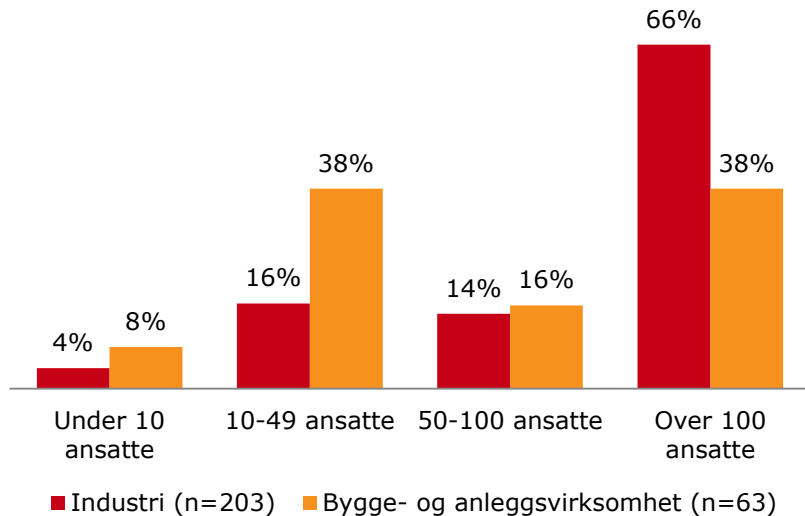
Utvalg

Q004: Har bedriften et styre? (n=293)

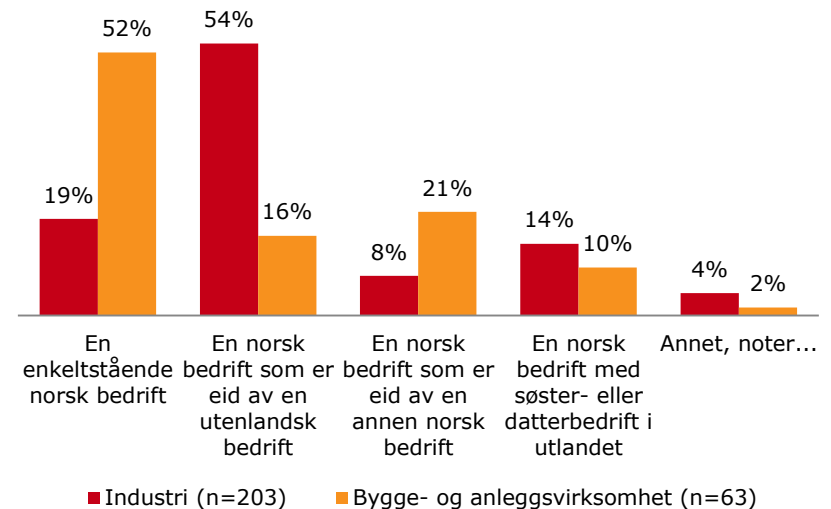

- Vi ser at bedriftstype og bedriftsstørrelse varierer sterkt mellom bransjene industri og bygge- og anleggsvirksomhet.
 - 52 % av bygge- og anleggsvirksomhetene er enkeltstående norske bedrifter, mens kun 19 % av industribedriftene er det samme. 54 % av industribedriftene eies av en utenlandsk bedrift, mens kun 16 % av bygge- og anleggsvirksomhetene har samme eierskap.
 - 66 % av industribedriftene har over 100 ansatte, mot kun 38 % av bygge- og anleggsvirksomheter.

Q003: Antall ansatte

Q002: Hva slags bedrift jobber du i? (n=293)

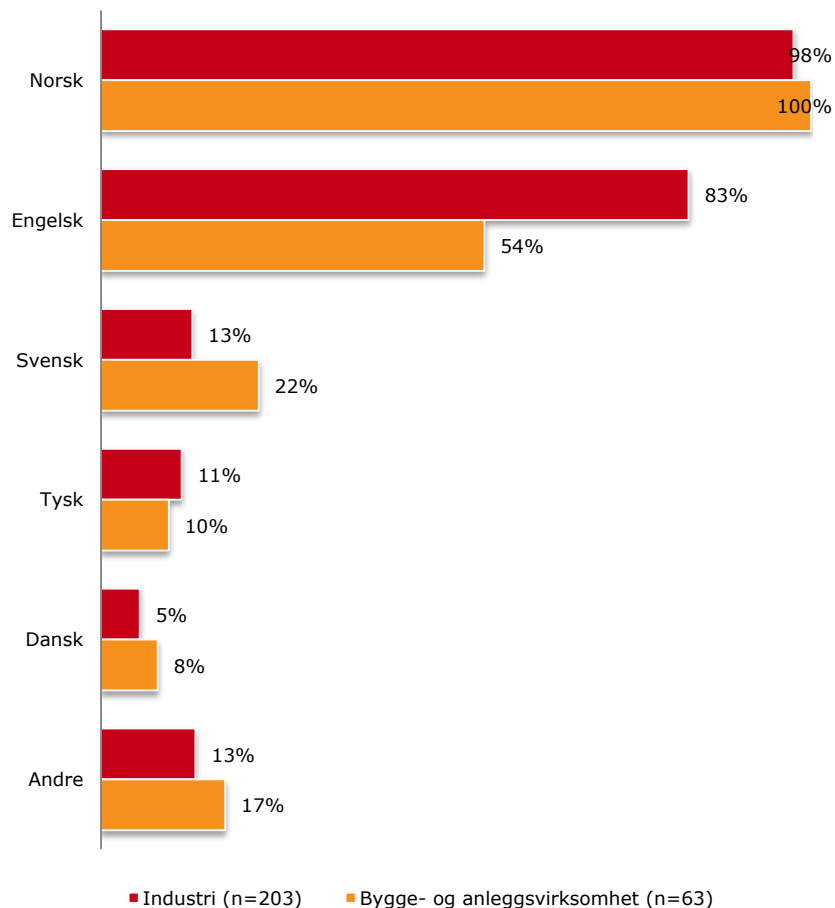
3

Tillitsvalgte: bruk av engelsk i industri og bygge- og anleggsvirksomhet

8 av 10 bedrifter i industrien benytter engelsk. Kun 5 av 10 bedrifter i bygge- og anleggsvirksomhet gjør det samme.

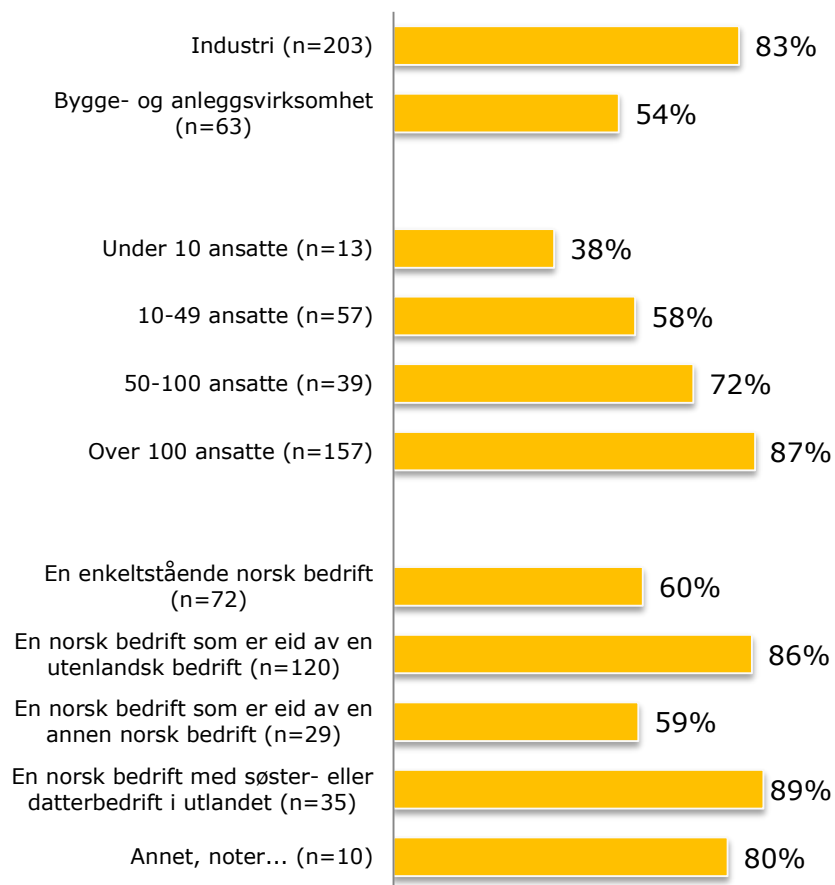
Q005: Hvilke språk benyttes i bedriften?

- Så å si alle bedriftene benytter norsk.
- Det er en indikasjon på at svensk er mer utbredt i bygge- og anleggsvirksomhet enn i industrien.

Jo større bedriften er, jo flere bedrifter bruker engelsk.

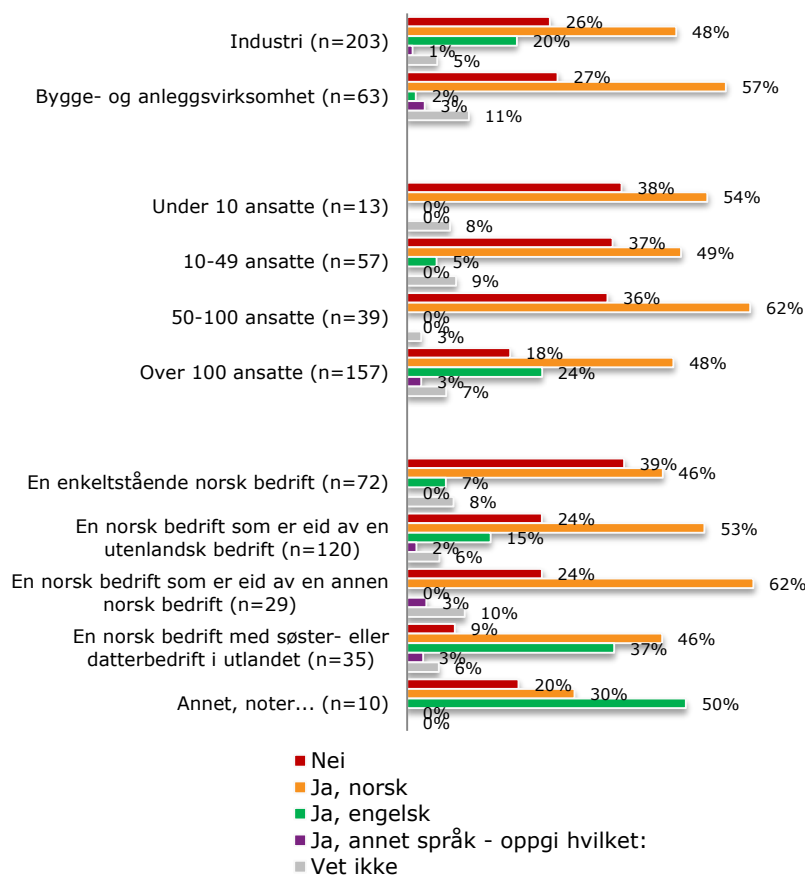
Q005: Hvilke språk benyttes i bedriften? Andel bedrifter som benytter engelsk

- 4 av 10 bedrifter med under 10 ansatte benytter engelsk (38 %), mens 9 av 10 bedrifter med over 100 ansatte (87 %) benytter engelsk.
- Bedrifter med utenlandsk eierskap eller bedrifter med søster- eller datterbedrifter i utlandet benytter engelsk i langt større grad enn bedrifter med kun norsk eierskap eller bedriftstilknytning.

2 av 10 bedrifter i industrien har engelsk som offisielt arbeidsspråk. Nesten ingen av bedrifter i bygge- og anleggsvirksomhet har det samme.

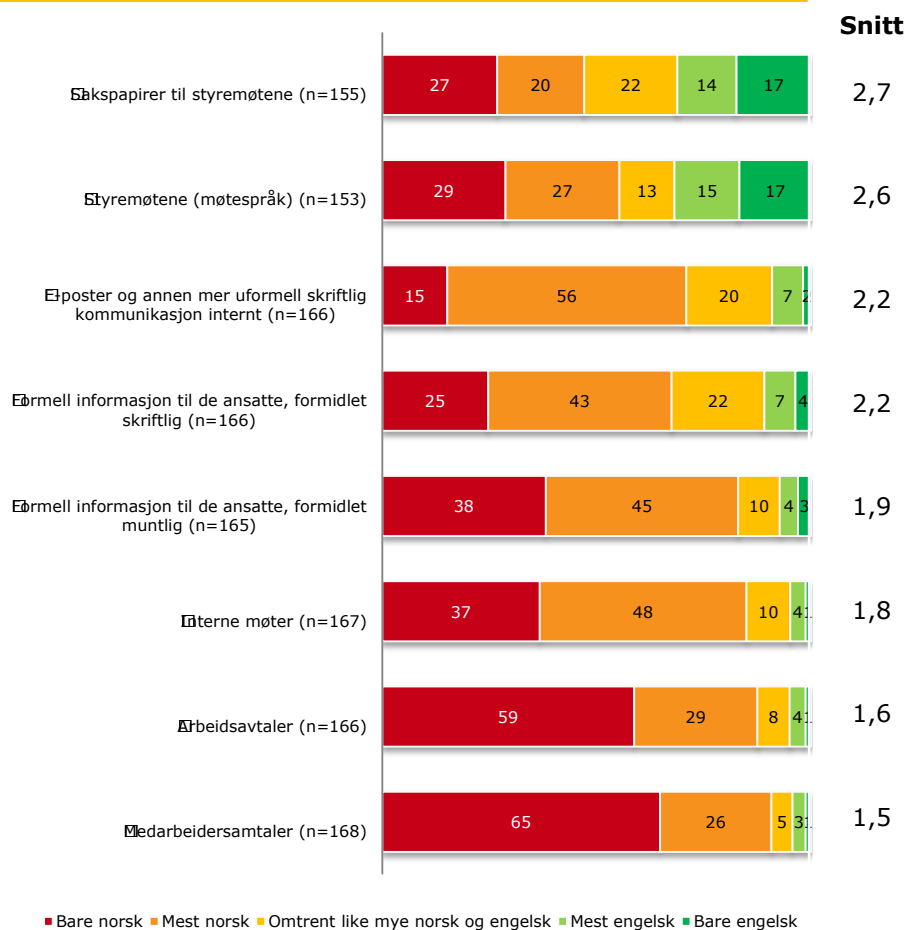
Q006: Er det fastsatt – skriftlig eller muntlig – et offisielt arbeidsspråk i bedriften?

- Rundt halvparten av bedriftene har fastsatt norsk som offisielt arbeidsspråk.
- Det er først og fremst de største bedriftene (med mer enn 100 ansatte) og bedrifter med søster- eller datterbedrift i utlandet som har fastsatt engelsk som offisielt arbeidsspråk.
- 1 av 4 bedriftene har ikke fastsatt offisielt arbeidsspråk.

Bedrifter i industrien benytter engelsk klart mest i styrevirksomhet.

Q008: I hvor stor grad brukes norsk eller engelsk i følgende tilfeller? Tall for bedrifter i industrien.

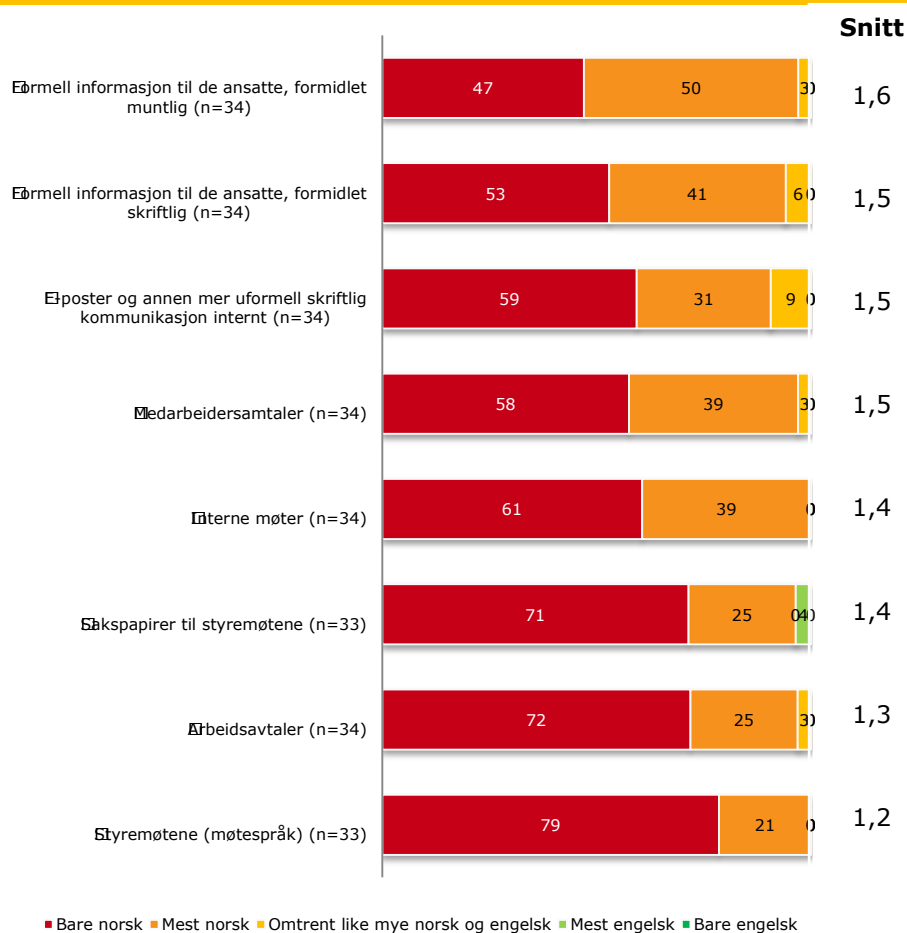

- Bedriftene benytter norsk og engelsk ulikt i styresammenheng.
 - 3 av 10 bedrifter i industrien som benytter engelsk, benytter språket mer enn norsk i styrevirksomhet (sakspapirer til styremøtene og som møtespråk i styremøtene). Likevel er det en noe større andel (mellom 4 og 5 av 10 bedrifter) som bruker norsk mer enn engelsk.
- Norsk dominerer som språk i de andre aktivitetene, men 2 av 10 bedrifter benytter like mye norsk og engelsk i (1) e-poster og annen uformell skriftlig kommunikasjon internt og ved (2) skriftlig formidling av formell informasjon til de ansatte.

*Spørsmålene om styremøte, og sakspapirer til styremøtene ble kun stilt til bedrifter med styre. De resterende spørsmålene er stilt til alle bedrifter som benytter engelsk. «Vet ikke» er ekskludert.

Norsk språk dominerer i bygge- og anleggsvirksomheter.

Q008: I hvor stor grad brukes norsk eller engelsk i følgende tilfeller? Tall for bygge- og anleggsvirksomheter.

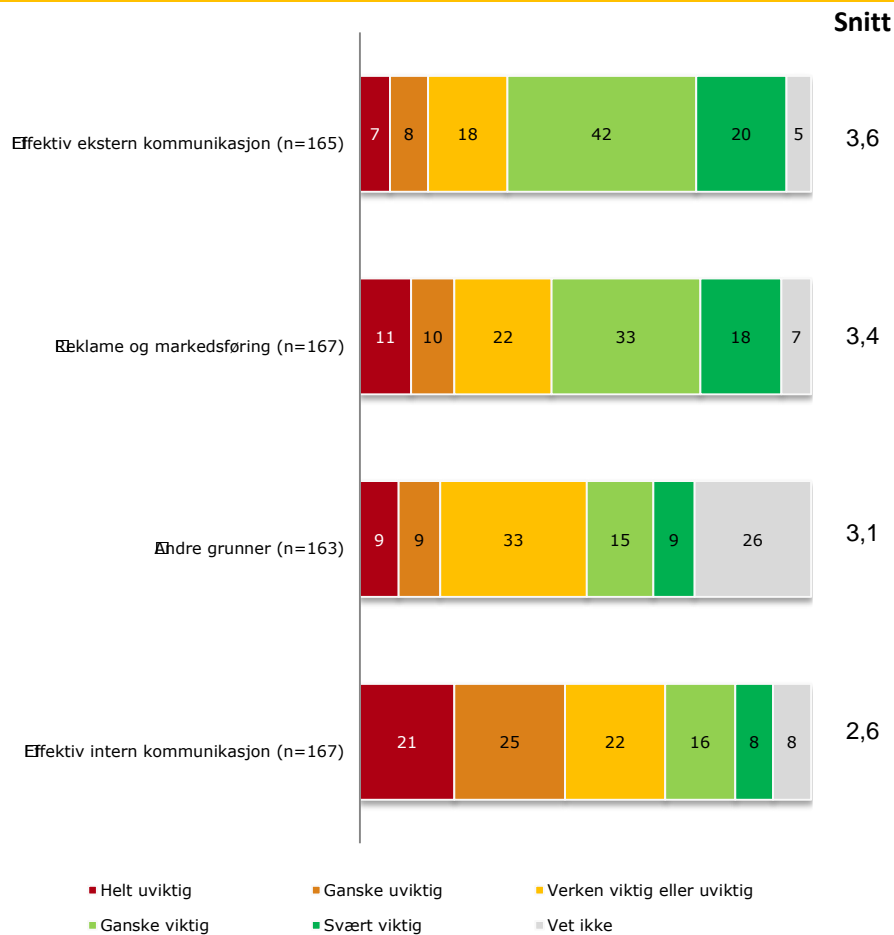

- Det finnes svært få bedrifter hvor engelsk benyttes like mye eller mer enn norsk i bygge- og anleggsvirksomheter.
- Det er vanskelig å generalisere forskjeller i språkbruken mellom de ulike bedriftsaktivitetene, men til forskjell fra industribedriftene er det en indikasjon på at engelsk er sjeldnere brukes i styrevirksomhet.
- Mellom 5 og 8 av 10 bedrifter som benytter engelsk, benytter kun norsk. De resterende bedriftene bruker først og fremst mer norsk enn engelsk.

*Spørsmålene om styremøte, og sakspapirer til styremøtene ble kun stilt til bedrifter med styre. De resterende spørsmålene er stilt til alle bedrifter som benytter engelsk. «Vet ikke» er ekskludert.

Effektiv ekstern kommunikasjon er den viktigste grunnen til at bedrifter i industrien benytter engelsk.

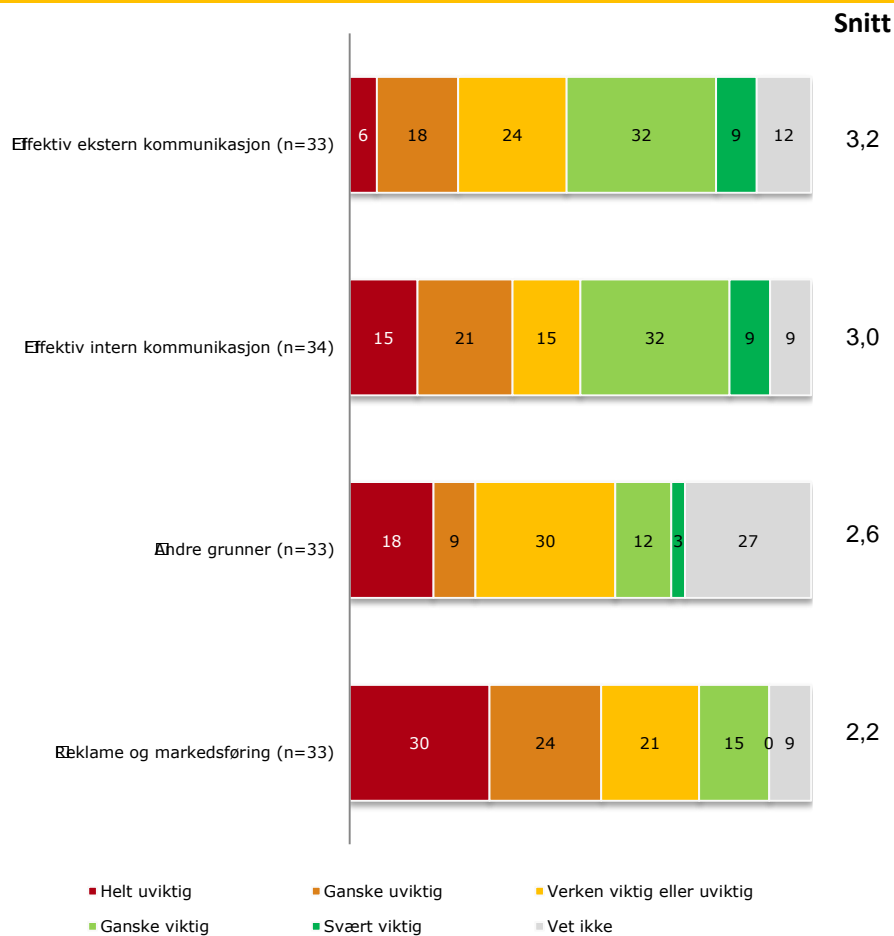
Q011: Hvor viktig eller uviktig er følgende grunner til at det brukes engelsk i bedriften? Tall for bedrifter i industrien.

- 6 av 10 bedrifter mener effektiv ekstern kommunikasjon er viktig.
- Samtidig fremstår reklame og markedsføring som en viktig grunn – halvparten av bedriftene mener at dette er viktig.
- Effektiv intern kommunikasjon er mindre viktig, men likevel viktig for 1 av 4 bedrifter.

Effektiv ekstern kommunikasjon er den viktigste grunnen til at bedrifter i bygge- og anleggsvirksomhet benytter engelsk.

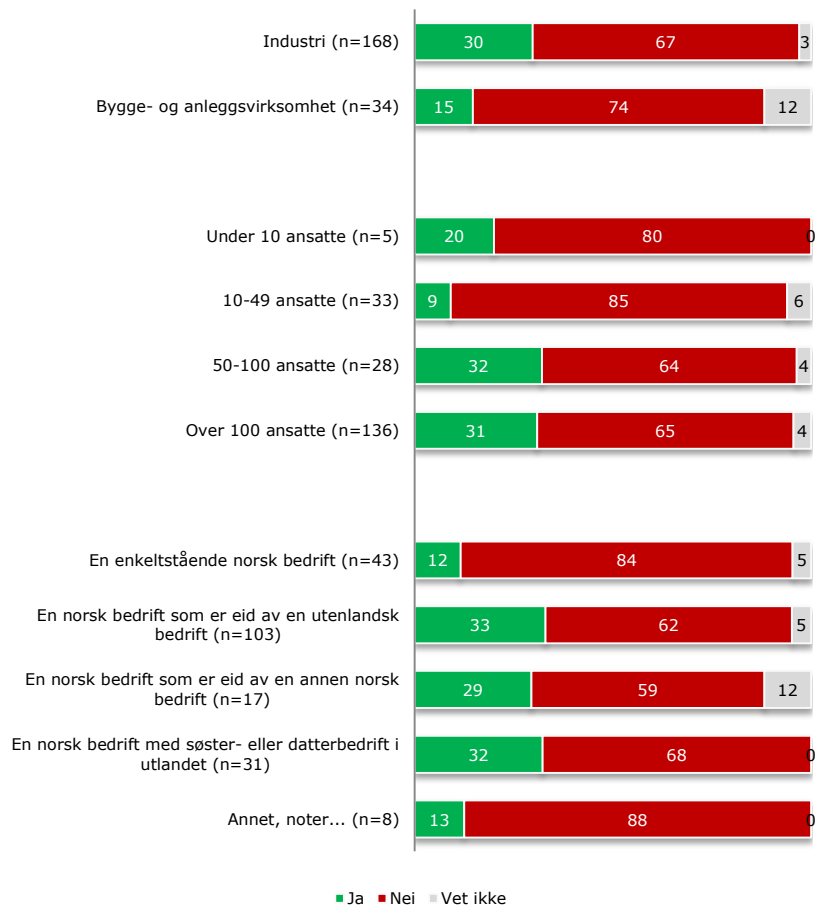
Q011: Hvor viktig eller uviktig er følgende grunner til at det brukes engelsk i bedriften? Tall for bygge- og anleggsvirksomheter.

- 4 av 10 bedrifter mener at effektiv ekstern kommunikasjon er en viktig grunn.
- Like mange mener at effektiv intern kommunikasjon er en viktig grunn.
- Reklame og markedsføring – til forskjell fra industribedriftene – fremstår som mindre viktig. Kun 15 % av bygge- og anleggsvirksomhetene synes dette er viktig for bruken av engelsk, mens hele 51 % av bedriftene i industrien sier det samme.

Blant bedrifter i industrien er engelskbruken noe mer begrenset til personer i lederstillinger (30 % av bedriftene), sammenlignet med bedrifter i bygge- og anleggsvirksomhet (15 %).

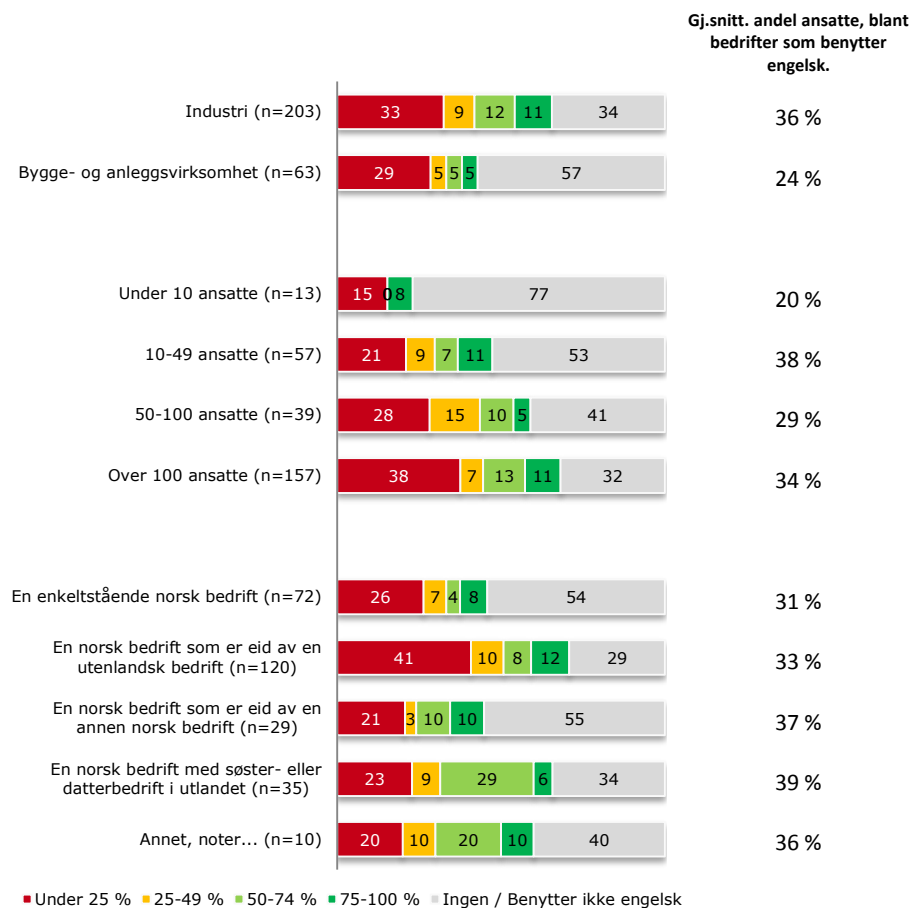
Q012: I den grad ansatte må bruke engelsk skriftlig eller muntlig i arbeidet, gjelder dette da kun personer i lederstillinger?

- Det kan sees i sammenheng med bruk av engelsk i styrevirksomhet for industribedriftene – engelskbruken var langt mer omfattende i styrevirksomhet, sammenlignet med andre aktiviteter i bedriften. Engelskbruken i styrevirksomhet i bygge- og anleggsvirksomheter så ikke ut til å skille seg nevneverdig ut fra de andre aktivitetene – om noe, er det mindre bruk av engelsk i deres styrevirksomhet.
- Engelskbruken er i størst grad begrenset til personer i lederstillinger i bedrifter med over 50 ansatte, og er i mindre grad begrenset til personer i lederstillinger i enkeltstående norske bedrifter.

Det er først og fremst en mindre andel av de ansatte som må bruke engelsk muntlig i arbeidet.

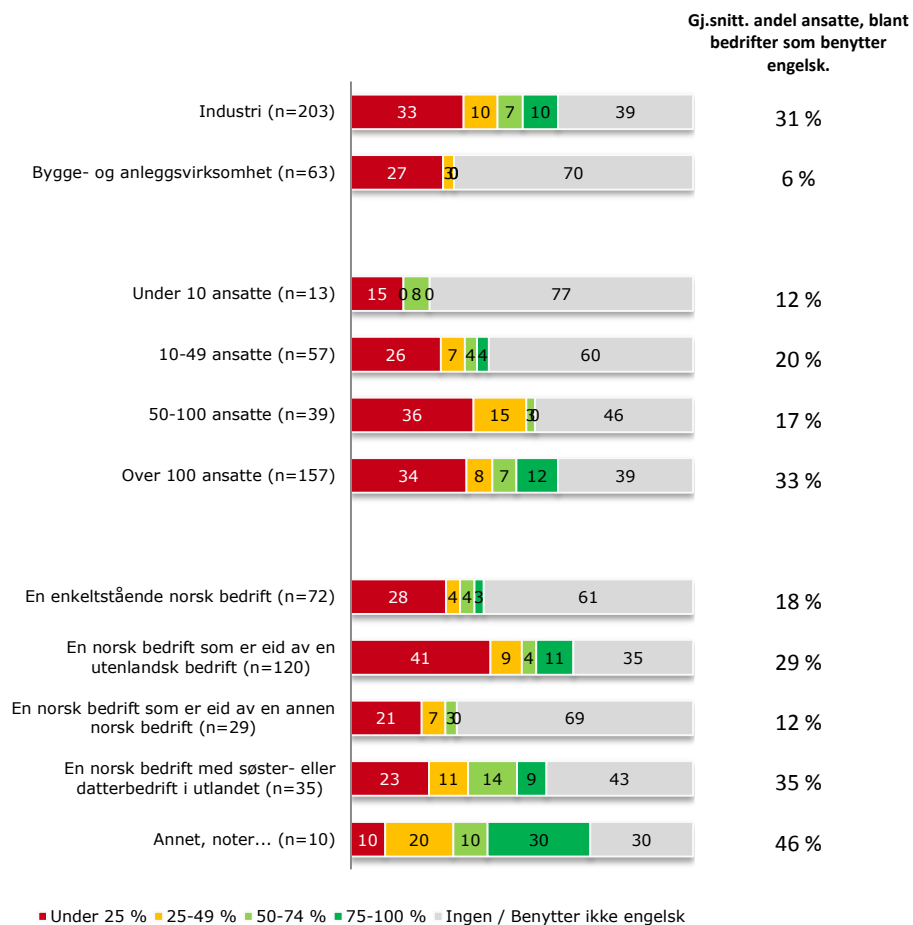
Q015: Hvor stor andel av de ansatte må bruke engelsk muntlig i arbeidet?

- I rundt 3 av 10 bedrifter i begge bransjer, må under 25 % av de ansatte bruke engelsk muntlig. Samtidig må over halvparten av de ansatte bruke engelsk muntlig i over 2 av 10 industribedrifter. Det samme er tilfellet i 1 av 10 bygge- og anleggsvirksomheter.
- Bruk av engelsk muntlig øker med bedriftsstørrelse, mens gjennomsnittlig andel ansatte som må benytte engelsk muntlig endres i mindre grad.
- Det er også mindre forskjeller etter bedriftstype.

Det er først og fremst en mindre andel av de ansatte som må bruke engelsk skriftlig i arbeidet.

Q016: Hvor stor andel av de ansatte må bruke engelsk skriftlig i arbeidet?

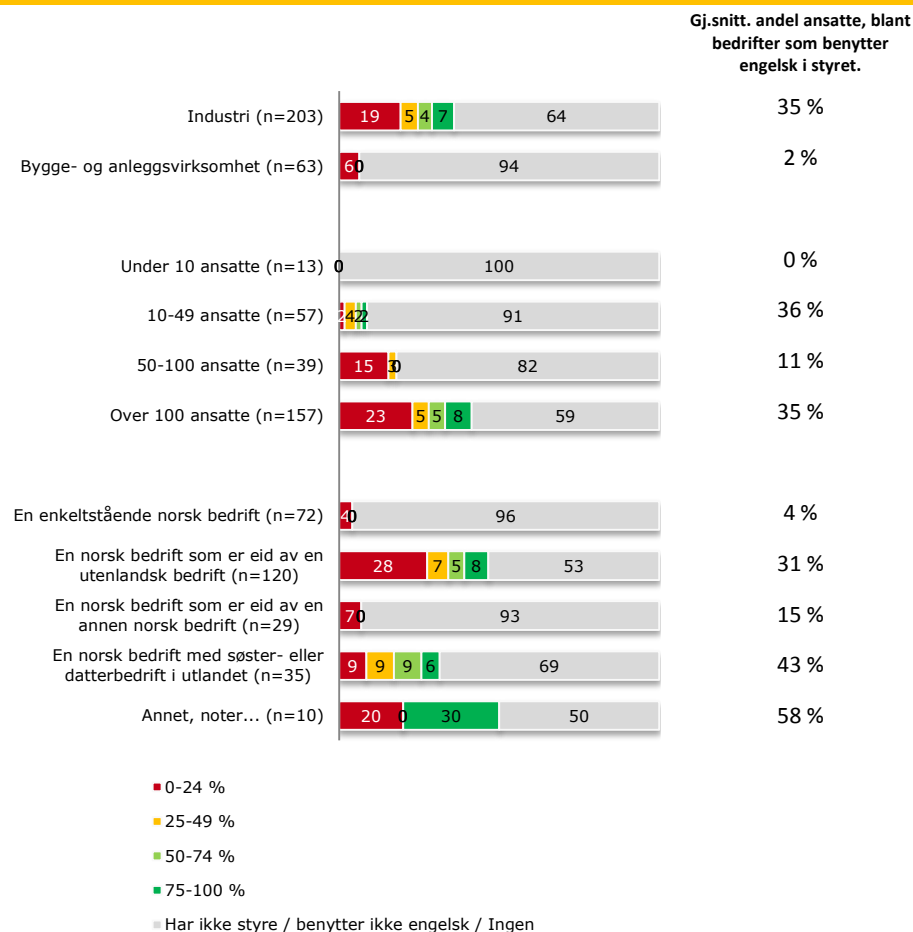

- Samtidig ser vi at en vesentlig høyere andel av de ansatte i industribedrifter må bruke engelsk skriftlig, sammenlignet med bygge- og anleggsvirksomheter*.
- En større andel av de ansatte må bruke engelsk skriftlig i de største bedriftene (over 100 ansatte), sammenlignet med de mindre bedriftene.
- Det samme er tilfellet for norske bedrifter med utenlandsk eierskap eller som har søster- eller datterbedrifter i utlandet.

*Det er i utgangspunktet få bedrifter i bygge- og anleggsvirksomheter som har svart på undersøkelsen og samtidig benytter engelsk. Resultatene må kun tolkes som en indikasjon.

Andelen ansatte som blir berørt av at det benyttes engelsk i styret er størst i bedrifter som har utenlandsk eierskap eller som har norske bedrifter med søster- eller datterbedrifter i utlandet.

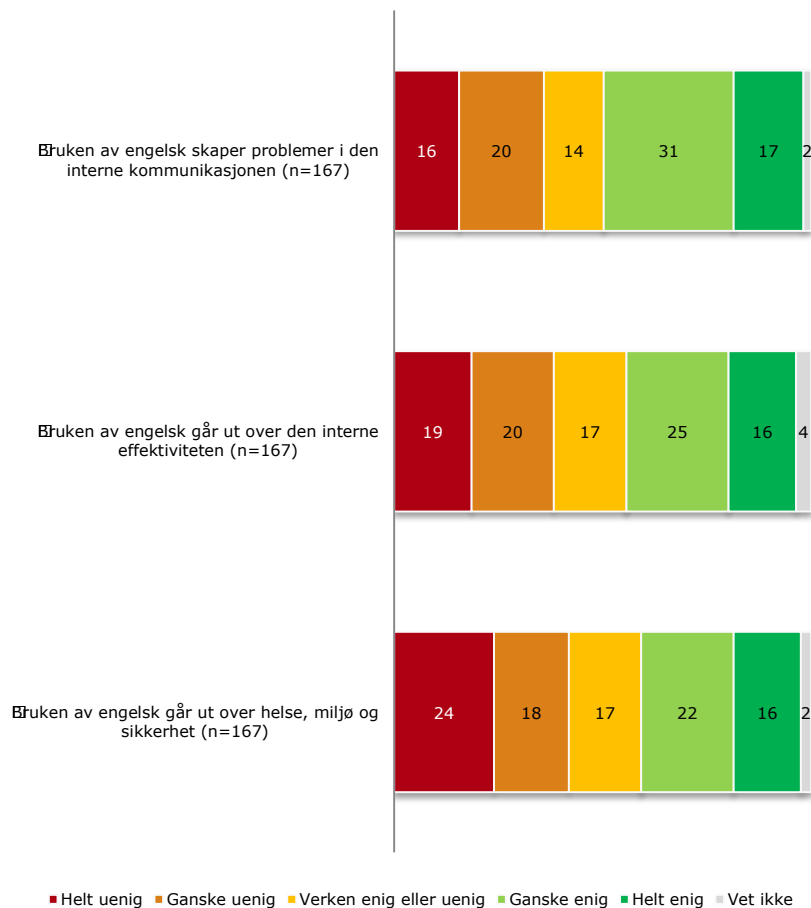
Q014: Hvor stor andel av de ansatte vil du anslå blir berørt av at det brukes engelsk i sakspapirer til styremøter eller som møtespråk i styret i sitt daglige arbeid?

- Det ser også ut til å være en vesentlig høyere andel ansatte som blir berørt i bedrifter i industrien sammenlignet med bygge- og anleggsvirksomheter, og bedrifter med 10-49 ansatte sammenlignet med bedrifter med under 10 ansatte og mellom 50 og 100 ansatte. Dog er det for få respondenter til å si dette med sikkerhet.

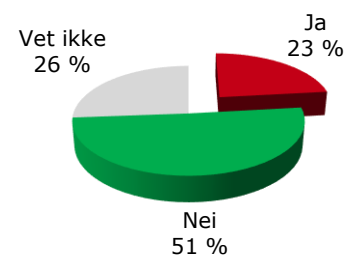
Halvparten av de tillitsvalgte i industribedrifter mener at bruken av engelsk skaper problemer i den interne kommunikasjonen.

Q009: Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? Tall for bedrifter i industrien.

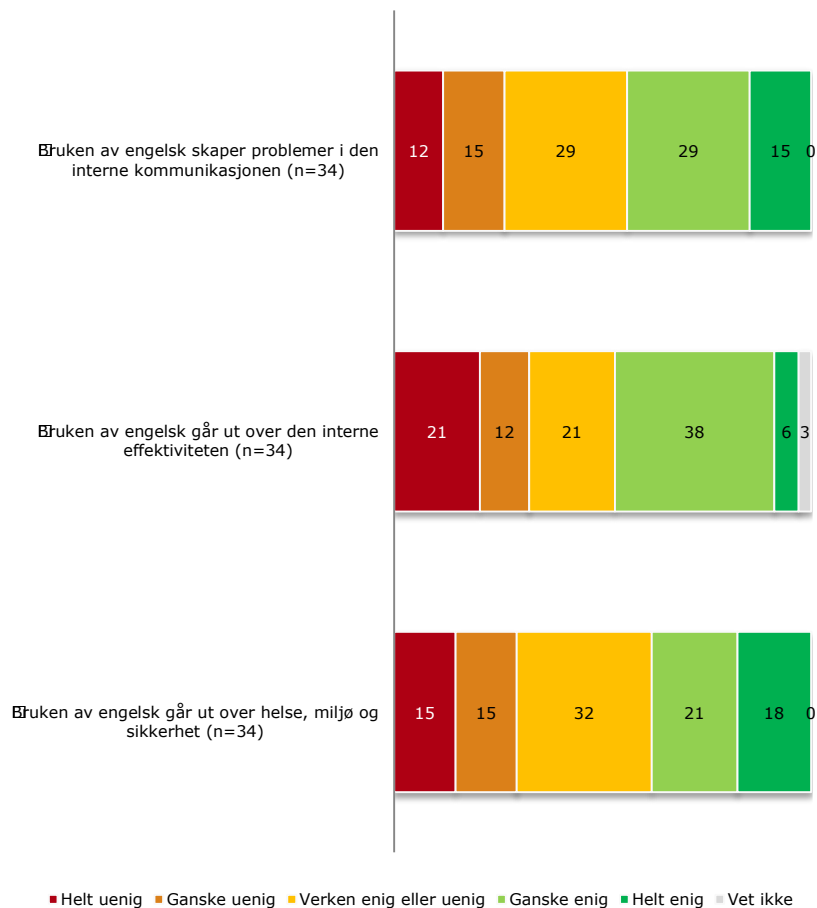
- Rundt 4 av 10 mener at engelskbruken går ut over den interne effektiviteten og helse, miljø og sikkerhet.
- 2 av 10 bedrifter mener at engelskbruken skaper problemer på andre måter.

Skaper engelskbruken problemer på andre måter?

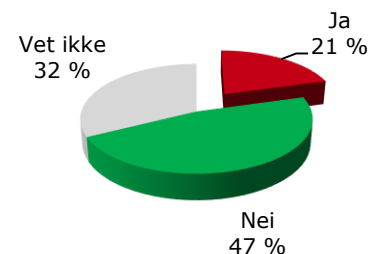
Rundt 4 av 10 tillitsvalgte i bygge- og anleggsvirksomheter mener at engelskbruken skaper problemer i den interne kommunikasjonen, og at engelskbruken går ut over den interne effektiviteten og helse, miljø og sikkerhet.

Q009: Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? Tall for bygge- og anleggsvirksomheter.

- Det er noe større uenighet om hvorvidt engelsk går utover den interne effektiviteten. 3 av 10 er uenige i dette, mens litt over 4 av 10 er enig i at det er problematisk.
- 2 av 10 bedrifter mener at engelskbruken skaper problemer på andre måter.

Skaper engelskbruken problemer på andre måter?

4

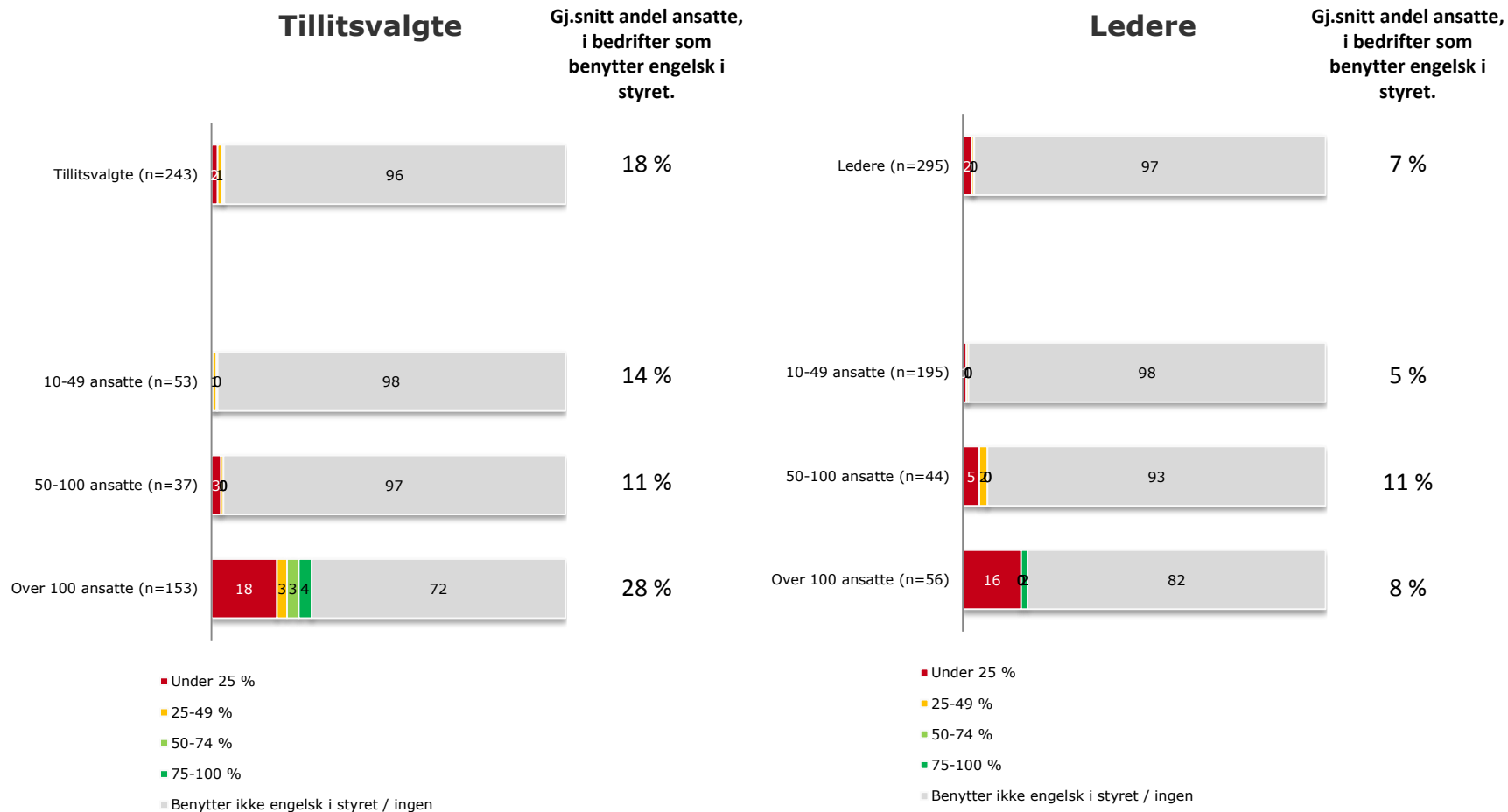
Tillitsvalgte og ledere om bruk av engelsk i industri og bygge- og anleggsvirksomhet

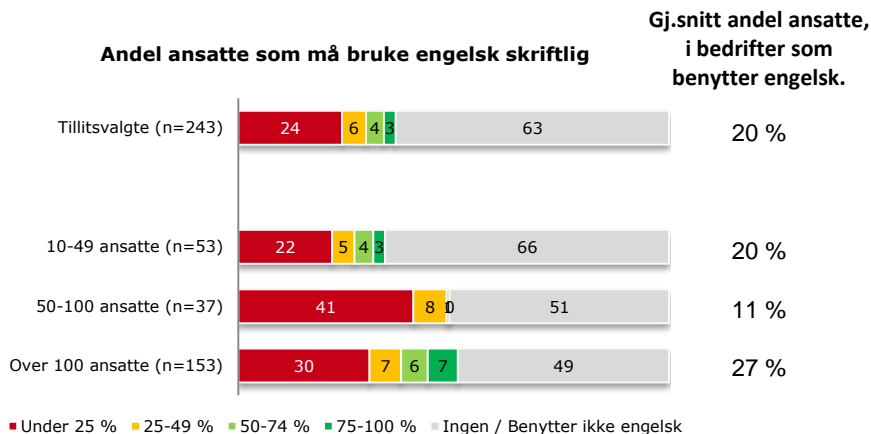
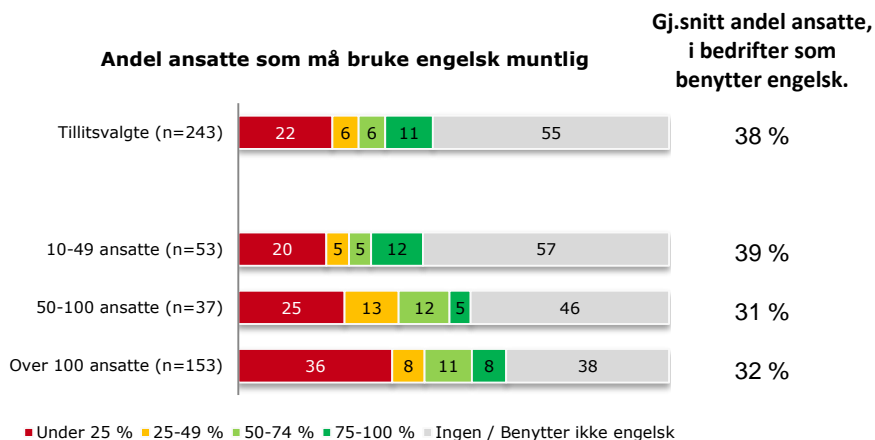
Oppsummert: sammenligning mellom tillitsvalgtes og lederes vurdering av engelsk i industri og bygge- og anleggsvirksomheter.

- Gitt forutsetningen om at tillitsvalgte og lederne vurderer samme type bedrifter, ser vi mindre forskjeller i vurderingen av engelsk språkbruk i bedriftene.
- Det finnes likevel noen forskjeller:
 - Tillitsvalgte svarer at en større andel av de ansatte blir berørt av at det benyttes engelsk i styrevirksomhet, sammenlignet med ledernes vurdering av det samme.
 - Det virker også som at tillitsvalgte antar at en noe større andel av de ansatte må benytte engelsk muntlig.
 - De tillitsvalgte sier også at engelskbruken i noe mindre grad er begrenset til personer i lederstillinger, sammenlignet med ledernes svar.
- Sammenligning av svar på samme spørsmål er presentert på de neste sidene.

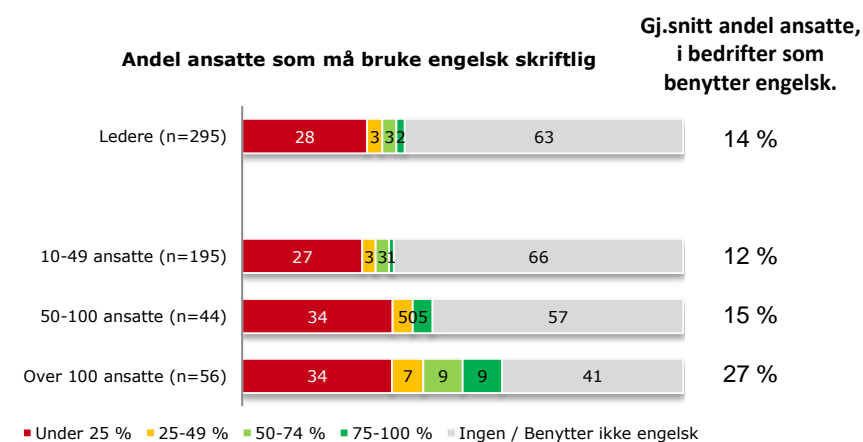
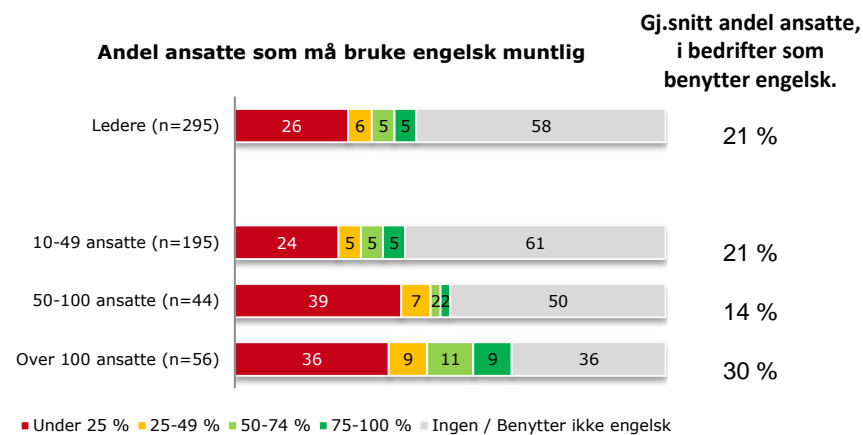
Hvor stor andel av de ansatte vil du anslå blir berørt av at det brukes engelsk i sakspapirer til styremøter eller som møtespråk i styret i sitt daglige arbeid?

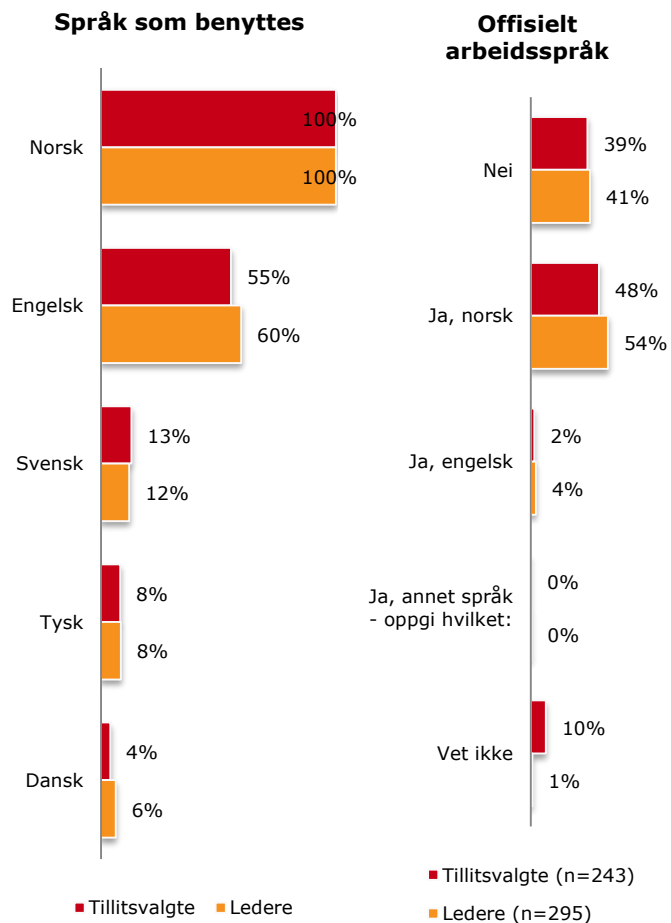

Tillitsvalgte

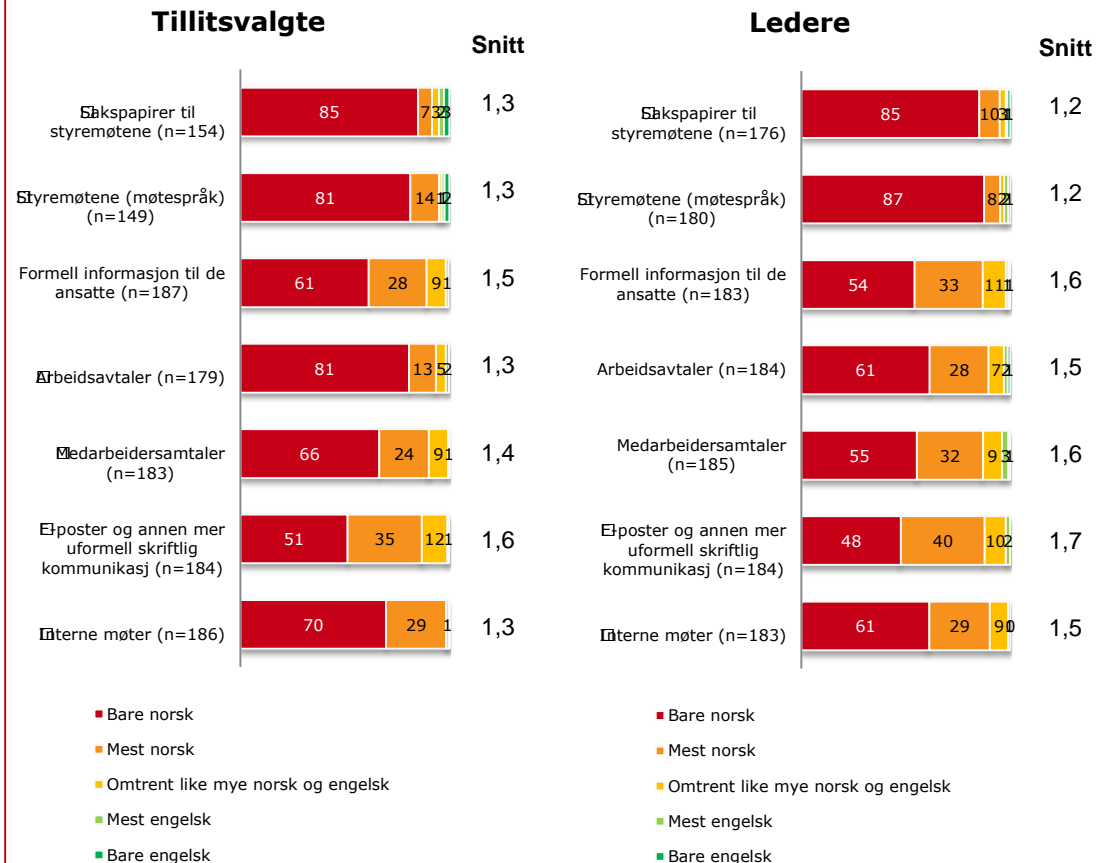

Ledere

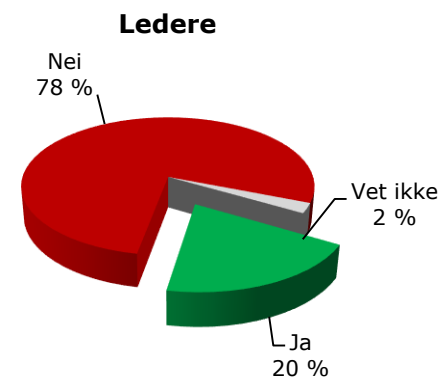
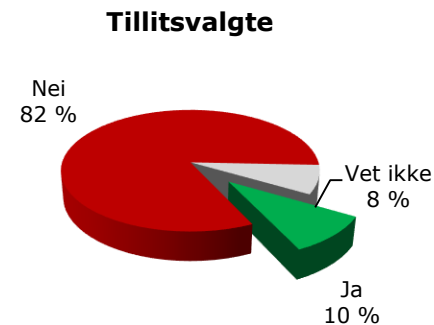
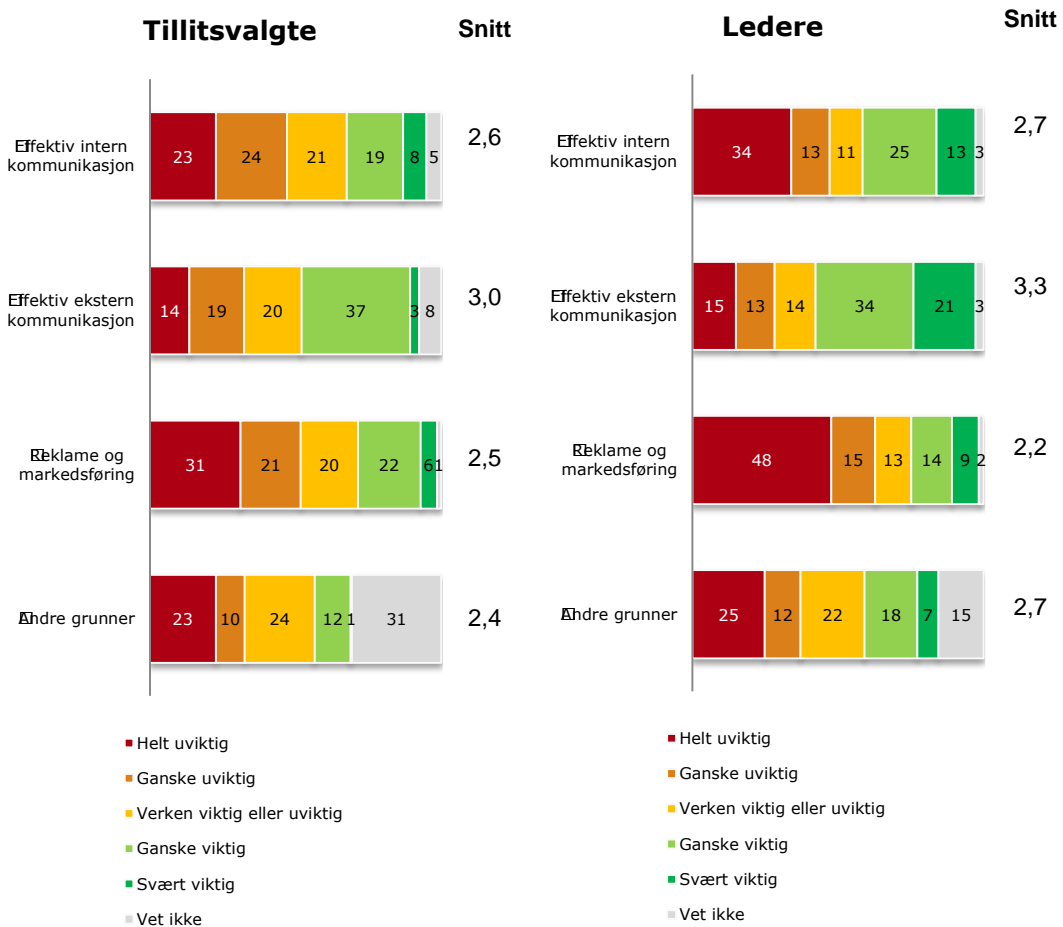

Bruk av engelsk i bedriften

*«Formell informasjon til de ansatte» for tillitsvalgte er gjennomsnittet av to spørsmål: Formell informasjon til de ansatte, formidlet muntlig, og formell informasjon til de ansatte, formidlet skriftlig.

5

Vedlegg

Vedlegg: Om representativitet

- Bransjetilknytning til ledernes bedrifter er definert gjennom brønnøysundregistrene, mens bransjetilhørigheten til de tillitsvalgtes bedrifter er basert på selvrapportering. Det er derfor mulig at tillitsvalgte definerer sin bedrift i annen bransje enn den som er formelt oppgitt i brønnøysundregistrene (noe TNS ikke kan korrigere for).
- Vi vet at engelskbruken varierer mellom bedrifter. Likevel kjenner vi ikke til alle karakteristika ved bedriftene som gjør at engelsk brukes mer eller mindre, eller på forskjellig måte.
- Ledernes svar er hentet fra en annen undersøkelse, gjennomført i 2015. I denne undersøkelsen så vi blant annet engelskbruk varierer med bedriftstype (eierskap), bedriftsstørrelse (antall ansatte) og kunde- og leverandør-forhold (norske og / eller utenlandske). Gjennom TNS Gallups Næringslivsbase kjenner vi til bedriftsstørrelsen for alle bedriftene i Norge i de aktuelle bransjene, og resultatene kan derfor gjøres representative med tanke på antall ansatte. Vi har derimot ikke populasjonstall for andre kjente (og ukjente) karakteristika som forklarer varierende engelskbruk. Likevel varierer bedriftsstørrelse med bedriftstype og kunde- og leverandørforhold, og derfor vil ledernes bedriftsfordeling indirekte gjøres mer representativ også ved andre karakteristika ved vekting. Ledernes svar er vektet i henhold til populasjonsfordelingen etter antall ansatte i bransjene industri (nacebokstav C) og bygge- og anleggsvirksomheter (nacebokstav F), noe som gjør ledernes bedrifter representative med tanke på størrelse.
- For å kunne sammenligne tillitsvalgtes bedrifter og ledernes bedrifter, som i utgangspunktet er uavhengige av hverandre, har TNS Gallup forsøkt å «konstruere» et likt sammenligningsgrunnlag ved å vekte de tillitsvalgtes bedriftsfordeling på størrelse og bedriftstype, lik den for ledernes bedrifter (som er gjort representativ med tanke på antall ansatte). Vektingen fremkommer på neste side.
- TNS Gallup ønsker å understreke at forskjeller og likheter kan begrunnes metodisk (at ledere og tillitsvalgte vurderer ulike bedrifter) og substansielt (at engelskbruken faktisk vurderes ulikt av tillitsvalgte og ledere i samme type bedrifter).

Vedlegg: om representativitet

		Uveid		Veid	
		Tillitsvalgte	Ledere	Tillitsvalgte	Ledere
Bedriftstype	En enkeltstående norsk bedrift	26%	68%	76%	76%
	En norsk bedrift som er eid av en utenlandsk bedrift	47%	8%	5%	5%
	En norsk bedrift som er eid av en annen norsk bedrift	10%	17%	14%	14%
	En norsk bedrift med søster- eller datterbedrift i utlandet	13%	7%	4%	4%
	Annet, noter...	4%	0%	0%	0%
Antall ansatte	Under 10 ansatte	5%	0%	0%	0%
	10-49 ansatte	20%	66%	84%	84%
	50-100 ansatte	16%	15%	10%	10%
	Over 100 ansatte	58%	19%	7%	7%